

UCHWAŁA NR LVII/625/2023
RADY MIEJSKIEJ W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM
z dnia 19 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 1 ust. 1 oraz art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 ze zm.) oraz § 1 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz. U. z 2017 r. poz. 458), Rada Miejska w Nowym Dworze Mazowieckim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

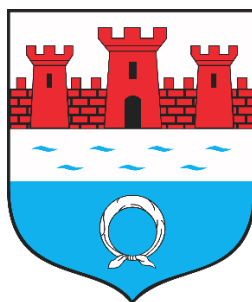
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

/-/ Krzysztof Bisiański

Załącznik
do Uchwały Nr LVII/625/2023
Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim
z dnia 19 grudnia 2023 roku

**Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki
na lata 2023-2028**

Nowy Dwór Mazowiecki, grudzień 2023 rok

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	5
III. DIAGNOZA	5
1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	5
Cel badania	6
2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	7
Cel badania	7
Wyniki badania.....	8
3. Badania przeprowadzane na terenie placówek oświatowych z terenu miasta Nowy Dwór Mazowiecki oraz szkół ponadpodstawowych podlegających pod powiat nowodworski.....	12
IV. ZASOBY W ZAKRESIE OPIEKI I WSPARCIA SPOŁECZNEGO NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	14
1. Poradnia zdrowia psychicznego	14
2. Poradnia i oddział dzienny leczenia uzależnień	15
3. Poradnia „EZRA” UKSW	15
4. Ośrodek Pomocy Społecznej.....	15
5. Powiatowy Urząd Pracy.....	16
6. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Dworze Mazowieckim	17
7. Warsztaty Terapii Zajęciowej TPD	19
8. Środowiskowy Dom Samopomocy	19
9. Zespół Placówek Edukacyjnych w Nowym Dworze Mazowieckim.	20
10. Organizacje pozarządowe.....	21
V. CELE, ZADANIA, EFEKTY PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA MIASTA NOWY DWÓR MAZOWIECKI NA LATA 2023-2028	22
IV. REALIZATORZY PROGRAMU	24
V. FINANSOWANIE ZADAŃ	24
VI. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	25
VII. PODSUMOWANIE	25

I. WPROWADZENIE

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.

Zdrowie psychiczne jest strefą szczególnego zainteresowania działań z obszaru zdrowia publicznego ze względu na rozmiar i dynamikę kolejnych pojawiających się problemów na przestrzeni ostatnich lat. Izolacja społeczna spowodowana sytuacją epidemiologiczną na świecie oraz w Polsce (pandemia COVID-19) przyczyniła się do pogłębienia wielu zaburzeń psychicznych (m.in. występowania zaburzeń lękowych i wzrostu zachorowań na choroby psychiczne na skalę ogólnosiwiatową).

Wykluczenie społeczeństwa z życia kulturalnego i społecznego, zamknięte poradnie oraz słaby i ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej spowodowały również pogorszenie się stanu psychicznego społeczeństwa i niemożliwość rozpoznawania nowych osób potrzebujących pomocy. Dodatkowo trend szybkiego życia w ciągłym stresie, brak relacji międzyludzkich, i wszechobecna samotność pomimo dostępu do mediów stała się również przyczyną wielu zaburzeń psychicznych.

Oprócz ww. czynników stan psychiczny ludzi jest zdeterminowany innymi wieloma składnikami, w tym biologicznymi (np. genetycznymi, płciowymi), indywidualnymi (np. doświadczeniami osobistymi), rodzinnymi i społecznymi (np. wsparcie społeczne) oraz ekonomicznymi i środowiskowymi (np. status społeczny i warunki życia), a dodatkowo funkcjonujące przekonanie, że opieka psychiatryczna i psychologiczna jest czymś złym i wstydliwym pogłębiła tylko ten problem oraz wpłynęła na efektywność leczenia i możliwości wsparcia osób z problemami psychicznymi.

Mając na uwadze globalny problem jakim jest ochrona zdrowia psychicznego zostało opracowanych szereg dokumentów strategicznych, m.in. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) czy Unię Europejską, w których określono kwestie dotyczące zdrowia psychicznego, takie jak: promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie depresji, walka ze stygmatyzacją osób chorych psychicznie oraz dobrostan dzieci, młodzieży i osób starszych. Wnioski przedstawione w tych dokumentach w sposób jednoznaczny wskazują jaki wielowymiarowy wpływ na życie społeczne i gospodarcze mają zaburzenia psychiczne.

Jednocześnie według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie psychiczne to nie tylko brak choroby, lecz także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu. W myśl tej definicji, zdrowie psychiczne to obok braku zaburzeń psychicznych również stan, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w życiu codziennym, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty.

W Polsce działania zmierzające do poprawy zdrowia publicznego uregulowane są w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.) obejmują one realizację zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności:

- 1) promocję zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,

- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Dodatkowo Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642) określa zadania, które mają być realizowane przez organy władzy publicznej i ściśle współpracujące z nimi podmioty.

Cele operacyjne wraz z wyznaczonymi podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację to:

1. promocja zdrowia psychicznego poprzez:
  - a) realizację projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej,
2. zachowaniom samobójczym poprzez:
  - a) rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej na temat zachowań samobójczych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących z nimi związanych, w tym monitorowanie mediów, stosowanie zaleceń specjalistów (np. suicydologów, specjalistów zdrowia publicznego) w opracowywaniu materiałów informacyjnych i innych przekazów o charakterze medialnym przez instytucje publiczne oraz media publiczne,
  - b) ograniczanie dostępu do metod dokonywania samobójstw w celu zmniejszenia liczby zachowań samobójczych we wszystkich grupach wiekowych, w tym wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę bezpieczeństwa w różnych obiektach, np. mostach, wiaduktach, w obszarze infrastruktury kolejowej (m.in. stacje kolejowe, przejazdy, perony) i budynkach, a także podejmowanie racjonalnych działań w obszarze dostępności leków (OTC – produkty lecznicze wydawane bez przepisu lekarza), środków medycznych i innych toksycznych substancji chemicznych wykorzystywanych w celach samobójczych,
  - c) opracowanie, wdrażanie i ewaluacja programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej ukierunkowanych na zapobieganie zachowaniom samobójczym, dostosowanych do potrzeb różnych populacji,
  - d) zapewnienie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym przez dostęp do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych w tym: telefony wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku,
  - e) rozwój kompetencji pracowników ochrony zdrowia, pracowników oświaty, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych, w zakresie wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.

Ze względu na zwiększenie poziomu społecznych zagrożeń dla zdrowia psychicznego wynikających m.in. z pandemii COVID-19, zmiany trybu życia, rozluźnienia więzi społecznych,

doświadczanie wydarzeń powodujących traumę oraz w celu zapewnienia wzrostu znaczenia zdrowia psychicznego jest niezbędna kontynuacja strategii na rzecz rozwoju systemu ochrony zdrowia psychicznego wdrażanej w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na kolejne lata.

Dodatkowo biorąc pod uwagę wskazania ekspertów dotyczące wyzwania dla zdrowia publicznego, jakim jest ochrona zdrowia psychicznego, zachodzi ogromna potrzeba kontynuacji działań w tym zakresie.

Wejście w życie nowego Rozporządzenia w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030 ma na celu przede wszystkim zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zintegrowanej, kompleksowej, wielostronnej wszechstronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, akceptacji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawą opracowania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028 jest:

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 1994 nr 111 poz. 535);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901)

III. DIAGNOZA

1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

W 2022 roku na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego została przeprowadzona Diagnoza Problemów Społecznych (zwana dalej: Diagnoza). Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców w mieście Nowy Dwór Mazowiecki, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 200 osób. Badaniem objęto 124 kobiety oraz 76 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 33 lata.

Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie,
- zagadnienia związane z konfliktem zbrojnym w Ukrainie,
- wpływu pandemii Covid-19 na kondycję psychiczną.

Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych był odsetek mieszkańców, którzy wskazali dany problem, jako bardzo istotny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki za największe problemy uznali uzależnienie od alkoholu (40%), uzależnienie od narkotyków/dopalaczy (39%) oraz zjawisko przemocy domowej (36,5%).

Mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki w ankietach za najbardziej rozpowszechnione uzależnienia w środowisku lokalnym uznali nikotynizm (32%), alkoholizm (28,5%) oraz sieciorholizm (28%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań, mimo świadomości występowania uzależnień, większość mieszkańców- 73,5% nie dostrzega potrzeby realizacji działań z zakresu ich profilaktyki. Świadczyć to może niskim poziomem wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów uzależnień oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z nimi związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi. Badani, którzy widzą potrzebę prowadzenia działań z zakresu profilaktyki uzależnień wskazywali najczęściej, że najbardziej istotne jest organizowanie otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (28%) oraz warsztatów profilaktycznych dla uczniów (28%), a także udzielanie wsparcia psychologicznego dla rodzin (23%) 8.

Warto wspomnieć, iż zgodnie z Diagnozą najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim są niezmiennie od kilku lat: długotrwała choroba, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezrobocie.

W odniesieniu do pandemii COVID-19 diagnoza pokazała, że 30% ankietowanych wskazało, iż skutki koronawirusa są dla nich odczuwalne wskazując na: zmniejszenie kontaktów międzyludzkich, izolację, trudności w nawiązywaniu relacji, stany lękowe i depresyjne, samotność, izolacja, strach, utratę pracy, rosnącą inflację. Wyniki wskazują jednak, że większość badanych, którzy mają potomstwo zaobserwowało negatywne zmiany w ich zachowaniu.

Jak wynika z przeprowadzonych badań 42% respondentów ma poczucie zagrożenia związane z agresją Rosji na Ukrainę. Poza tym, 23,5% badanych zauważyło niepokojące zmiany w zachowaniu swoich dzieci, które są związane z konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy zastosowaniu techniki

CAWI. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii

publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była:

- analiza postaw i przekonań wobec alkoholu;
- analiza postaw i przekonań wobec wyrobów papierosowych;
- analiza postaw i przekonań wobec narkotyków;
- zbadanie środowiska szkolnego i rodzinnego uczniów;
- zbadanie nasilenia zjawiska przemocy rówieśniczej;
- zbadanie niektórych problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi;
- zbadanie wpływu pandemii Covid-19 na kondycję psychiczną uczniów;
- analiza postaw uczniów wobec konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych, a także

uczniowie szkół ponadpodstawowych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. Łącznie w

badaniu wzięło udział 680 uczniów.

Wyniki badania

1) Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami

Uczniowie w Nowym Dworze Mazowieckim deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 90%; SP 7-8: łącznie 90%; SPP: 85%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie z Nowego Dworu Mazowieckiego mają w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 71,8%; SP 7-8: łącznie 64%; SPP: łącznie 52,6%. Należy jednak zauważyć, że wraz z wiekiem wzrasta odsetek uczniów, którzy deklarują złe oraz bardzo złe relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 3,4%; SP 7-8: łącznie 7%; SPP: łącznie 12,3%.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami- uczniowie z miasta Nowy Dwór Mazowiecki relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze- SP 4-6: łącznie 79,2%; SP 7-8: łącznie 84%; SPP: 84%.

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Nowym Dworze Mazowieckim, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

2) Substancje psychoaktywne: Alkohol

Jak wynika z przeprowadzonych badań wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową. Do spożywania alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu przyznaje się 1,3% uczniów klas 4-6, 7% uczniów klas 7-8 oraz 28% uczniów szkół ponadpodstawowych. Picie alkoholu co najmniej raz w miesiącu deklaruje 5% uczniów klas 7-8 oraz 20% uczniów szkół ponadpodstawowych. Z kolei co najmniej raz w miesiącu spożywa alkohol 1,3% uczniów klas 4-6, 5% uczniów klas 7-8 oraz już 13% uczniów szkół ponadpodstawowych. Pozostałe 97,3% uczniów klas 4-6, 83% uczniów klas 7-8 i 39% uczniów szkół ponadpodstawowych zaznaczyło, że nigdy dotąd nie spożywało alkoholu.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu oraz wieku inicjacji alkoholowej ważne jest także to, z jakich powodów młodzi ludzie sięgają po alkohol. Jeżeli chodzi o najmłodszych uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową wśród przyczyn picia alkoholu wskazywali najczęściej ciekawość (SP 4-6: 3%), z kolei starsi uczniowie szkół

podstawowych zaznaczali najczęściej, że sięgają po alkohol z ciekawości (SP 7-8: 13%) oraz chęci lepszej zabawy (SP 7-8: 11%). Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych deklarowali najczęściej, że piją dla towarzystwa (SPP- 40%) oraz z chęci lepszej zabawy (SPP: 34%).

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta.

3) Substancje uzależniające: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami próbowali już papierosów.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy- SP 4-6- 42%, SP 7-8- 30,2%, SPP- 12%. Jednakże 31% młodszych i 66,4% starszych uczniów ze szkół podstawowych oraz aż 84% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy.

Pozostałe 27% uczniów klas 4-6 oraz 3,4% uczniów klas 7-8, a także 4% uczniów ze szkół ponadpodstawowych odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów. Wraz z wiekiem wzrasta więc odsetek młodzieży, która pali papierosy.

4) Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 5% uczniów klas 4-6, 28% uczniów klas 7-8 oraz 46% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

Ponadto, 3% uczniów klas 4-6 oraz 5% uczniów klas 7-8 szkół podstawowych, a także 16% uczniów szkół ponadpodstawowych przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy.

5) Przemoc w szkole

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

Jak wynika z przeprowadzonych badań ponad połowa badanych uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi, o młodszych uczniów SP, to 50% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 19% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 30% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 7% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy. W przypadku starszych uczniów SP, 48% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 23% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 36% przemocy psychicznej, a 9% innej formy przemocy. Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych deklarują: 54% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 19% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 37% przemocy psychicznej, a 10% innej formy przemocy. Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

6) Uzależnienie od nowoczesnych technologii

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów.

Poniższe odsetki przedstawiają tylko niepokojące wyniki czasu spędzanego przed komputerem przez uczniów szkół ponadpodstawowych:

- 19,1% spędza przed komputerem do 4 godzin dziennie;
- 13,6% spędza przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie.

Uzyskane wyniki w praktyce mogą oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest dla wielu uczniów jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie, którzy korzystają z komputera powyżej 4 godzin dziennie mogą przejawiać symptomy uzależnienia.

7) Hazard

Hazard wydaje się rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież.

Uczniowie z Nowego Dworu Mazowieckiego w większości nie mają doświadczeń związanych z grami internetowymi na pieniądze. Jednakże, 10,7% uczniów klas 4-6,

18% uczniów klas 7-8, a także już 28% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że grało już w tego rodzaju gry. Ponadto, 5,4% młodszych oraz 9% starszych uczniów ze szkół podstawowych, a także 20% najstarszych badanych grało w gry internetowe na pieniądze kilka i więcej razy. Poza tym, 12% uczniów klas 4-6, 22% uczniów klas 7-8 a także 30% uczniów ze szkół ponadpodstawowych brało już udział w zakładach bukmacherskich.

Kolejne pytanie w tym obszarze dotyczyło gier na automatach. Jak wynika z przeprowadzonych badań są one najbardziej popularną formą gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży z miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Do korzystania z tego rodzaju „rozrywki” przyznało się 40% uczniów klas 4-6, z czego 12% grało w nie już wiele razy, 41% uczniów klas 7-8 z czego 11% grało w niewiele razy oraz 34% uczniów ze szkół ponadpodstawowych, z czego 10% grało w nie już wiele razy.

8) Zdalne nauczanie w opinii dzieci i młodzieży

Wybuch pandemii Covid-19 wywołał głębokie zmiany w dotychczasowym sposobie funkcjonowania. Długotrwała izolacja, nauka zdalna, związane z tym ograniczenie kontaktów z kolegami i koleżankami, a także obawy o zdrowie swoje i bliskich czy też żałoba po ich stracie – m.in. z takimi stresorami muszą zmagać się w trakcie pandemii dzieci i młodzież, co negatywnie wpływa na stan psychiki wielu z nich. Świadczą o tym wyniki licznych badań oraz statystyki z wielu krajów świata, w tym także z Polski.

Zdalna nauka to nic innego, jak edukacja w domu, na tak zwaną odległość z wykorzystaniem komputera oraz dostęp do Internetu.

Nauczanie zdalne ma zarówno swoje wady, jak i zalety.

Uczniowie z Nowego Dworu Mazowieckiego zostali zapytani o to, czy w przyszłości nadal chcieliby uczyć się zdalnie. Wraz z wiekiem wzrasta odsetek uczniów, którzy chcieliby uczyć się zdalnie: SP 4-6- 37,6%; SP 7-8- 48%, SPP- 54,7%. Aczkolwiek, 20,8% najmłodszych uczniów i 22% starszych uczniów ze szkół podstawowych oraz 22,5% uczniów szkół ponadpodstawowych nie chciałoby wracać do zdalnego nauczania. Pozostali uczniowie zaznaczyli odpowiedź „nie wiem”: SP 4-6- 41,6%; SP 7-8- 30%; SPP- 22,8%.

Znaczny odsetek uczniów wskazuje, że po powrocie do szkoły ze zdalnego nauczania ma trudności: SP 4-6- 43%; SP 7-8- 45%; SPP- 58%. Badani najczęściej wskazywali na takie trudności jak: zaległości w nauce (SP 4-6- 69%; SP 7-8- 76%; SPP- 71%), problemy z koncentracją na lekcjach (SP 4-6- 52%; SP 7-8- 52%; SPP- 61%) oraz pogorszenie kondycji psychicznej (SP 4-6- 22%; SP 7-8- 45%; SPP- 47%).

9) Konflikt zbrojny w Ukrainie

Obecna sytuacja w Ukrainie sprawia, że nie tylko dorośli, odczuwają lęk i niepokój, małe także dzieci. O ile dorośli zdążyli wypracować swoje mechanizmy radzenia sobie z lękiem, to dzieci potrzebują wsparcia, żeby zrozumieć i zaakceptować nową sytuację.

W przeprowadzonej ankiecie zapytaliśmy więc dzieci i młodzież ze szkół w Nowym Dworze Mazowieckim czy odczuwają lek z powodu konfliktu zbrojnego w Ukrainie-36% uczniów klas 4-6, 27% uczniów klas 7-8 oraz 35% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało odpowiedź twierdzącą. Badani wskazywali najczęściej, że boją się o swoje bezpieczeństwo (SP 4-6- 65%; SP 7-8- 75%; SPP- 70%) oraz martwią się o rodziców (SP 4-6- 46%; SP 7-8- 50%; SPP- 55%).

Od czasu wybuchu wojny trud przyjęcia uczniów z Ukrainy spadł na placówki i samorządy, a także na samych nauczycieli i rodziców, którzy niejednokrotnie wzięli na siebie finansowy i fizyczny wysiłek zorganizowania ukraińskim dzieciom przywitania, wyprawek i adaptacji. Polscy uczniowie codziennie mają kontakt z dziećmi, które przybywają z Ukrainy.

3. Badania przeprowadzane na terenie placówek oświatowych z terenu miasta Nowy Dwór Mazowiecki oraz szkół ponadpodstawowych podlegających pod powiat nowodworski.

W ramach projektu "zauważyć to co niewidoczne" Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wraz z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Nowym Dworze Mazowieckim, przeprowadziła ankietę skierowaną do uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych. Ankieta była anonimowa i przeprowadzona przy użyciu programu Microsoft Forms. Celem przeprowadzenia ankiety było zebranie informacji i określenie stanu zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi. Badanie miało charakter ilościowy i było całkowicie anonimowe oraz dobrowolne.

W ankiecie wzięło udział 14 szkół z powiatu nowodworskiego.

a) 6 szkół ponadpodstawowych (406 uczniów)

- LO w Nowym Dworze Mazowieckim
- LO w Nasielsku
- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Nowym Dworze Mazowieckim
- Zespół Szkół nr 2 w Nowym Dworze Mazowieckim
- Zespół Szkół Zawodowych w Nasielsku LO w Nasielsku

- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Pomiechówku
- b) 8 szkół podstawowych (288 uczniów)
  - Szkoła Podstawowa nr 1 w Nowym Dworze Mazowieckim
  - Szkoła Podstawowa nr 3 w Nowym Dworze Mazowieckim
  - Szkoła Podstawowa nr 4 w Nowym Dworze Mazowieckim
  - Szkoła Podstawowa nr 5 w Nowym Dworze Mazowieckim
  - Szkoła Podstawowa nr 7 w Nowym Dworze Mazowieckim
  - Szkoła Podstawowa w Pomiechówku
  - Szkoła Podstawowa w Zakroczymiu
  - Szkoła Podstawowa w Wojszczykach

Wyniki ankiety wskazują, że stan zdrowia psychicznego młodych jest alarmujący.

Poniżej przedstawiamy tylko najbardziej niepokojące informacje.

- 281 uczniów myślało o samobójstwie (40.48% wszystkich ankietowanych);
- 75 uczniów podjęło próbę samobójczą (10,81% wszystkich ankietowanych);
- 124 uczniów doświadcza hejtu w sieci (17.86% wszystkich ankietowanych);
- 84 uczniów nigdy nie korzystało z pomocy psychologa, chociaż uważa, że jest potrzebna mu pomoc (12.10% wszystkich ankietowanych);
- 64 uczniów nie wierzy, że spotkania z psychologiem mogą im pomóc (9,22% wszystkich ankietowanych);
- 61 uczniów nie korzysta z pomocy psychologa z innych niż podane w ankiecie (8,78% wszystkich ankietowanych);
- 71 uczniów obawia się, że psycholog może nie dochować tajemnicy (10,23% wszystkich ankietowanych);
- 64 uczniów wstydzi się poprosić o pomoc (9,22 % wszystkich ankietowanych);
- 37 uczniów obawia się, że inni będą się ze mnich śmiali, gdy będą uczęszczać do psychologa (5,33 % wszystkich ankietowanych);
- 51 uczniów nie wie w jaki sposób szukać pomocy (7,34% wszystkich ankietowanych);
- 47 uczniów boi się poprosić o pomoc (6,77% wszystkich ankietowanych);
- 98 uczniów w swojej klasie czują się niezauważanych (14,12 % wszystkich ankietowanych);
- 63 uczniów w swojej klasie czują się odrzuconych (9,07% wszystkich ankietowanych);
- 64 uczniów w swojej klasie czują się nielubianych (9,22% wszystkich ankietowanych);

- 32 uczniów w swojej klasie czują się dręczonych (4,61 % wszystkich ankietowanych);
- 73 uczniów w swojej klasie czują się wykluczonych (10,51% wszystkich ankietowanych);
- 52 uczniów w swojej rodzinie czuje się nieakceptowanych (7,49 % wszystkich ankietowanych);
- 62 uczniów w swojej rodzinie czuje się niezauważanych (8,93 % wszystkich ankietowanych);
- 55 uczniów w swojej rodzinie czuje się odrzuconych (7,92% wszystkich ankietowanych);
- 34 uczniów w swojej rodzinie czuje się nielubianych (4,89% wszystkich ankietowanych);
- 37 uczniów w swojej rodzinie czuje się wyśmiewanych (5,33% wszystkich ankietowanych);
- 25 uczniów w swojej rodzinie czuje się dręczonych (3,60% wszystkich ankietowanych);
- 25 uczniów w swojej rodzinie czuje się wykluczonych (3,60 wszystkich ankietowanych);
- 52 uczniów w swojej rodzinie czuje się niekochanych (7,49% wszystkich ankietowanych);
- 112 uczniów nie może pogodzić się z porażką (16,13% wszystkich ankietowanych);
- 152 uczniów deklaruje, że nie radzi sobie z porażką (21,90% wszystkich ankietowanych);
- 168 uczniów nie lubi swojego życia (24,20% tj. 24,20% wszystkich ankietowanych);

Jak wskazują powyższe dane statystyczne, istnieje liczna grupa osób wymagających wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego oraz wsparcia psychologicznego mieszkańców Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Występuje zatem konieczność podjęcia działań mających na celu zabezpieczenie potrzeb mieszkańców gminy w tym zakresie – wsparcia systemowego, angażującego instytucje z terenu gminy do podjęcia inicjatyw i działań skupiających się w tym obszarze. Analiza potrzeb i występujących problemów społecznych w środowisku dzieci i młodzieży stanowić będą podstawę do zaplanowania adekwatnych działań wspierających dla nauczycieli, rodziców oraz uczniów.

IV. ZASOBY W ZAKRESIE OPIEKI I WSPARCIA SPOŁECZNEGO NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki funkcjonują następujące instytucje i placówki realizujące zadania w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi:

1. Poradnia zdrowia psychicznego

- Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki znajdują się dwie Poradnie Zdrowia Psychicznego Poradnia Zdrowia Psychicznego w Nowodworskim Centrum Medycznym w Nowym Dworze Mazowieckim

- Poradnia Zdrowia Psychicznego na znajdująca się na terenie Garnizonowej Przychodni Lekarska SPZOZ w Modlinie.

2. Poradnia i oddział dzienny leczenia uzależnień

Poradnia prowadzona jest przez NZOZ „Nasza Przychodnia” w Nowym Dworze Mazowieckim w ramach umowy z NFZ zapewnia:

- porady diagnostyczne, terapeutyczne psychiatrów i psychologów
- konsultacje i leczenie psychiatryczne
- psychoterapia indywidualna, grupowa, rodzinna
- działanie konsultacyjno-edukacyjne dla rodzin osób uzależnionych

3. Poradnia „EZRA” UKSW

Poradnia psychologiczna „EZRA” to podmiot leczniczy, który stosuje system wsparcia dla dzieci i rodzin, zwany „modelem EZRA”, wyróżnia się podejściem teoretyczno-praktycznym oraz uwzględnieniem sieci wsparcia społecznego, a także środowiska dzieci i młodzieży w procesie leczenia. W placówce wdrażany jest system wsparcia dla dzieci i rodzin, które doświadczają różnej natury problemów psychicznych. Poradnia psychologiczna oferuje psychoterapię indywidualną, rodzinną, grupową, sesje dialogu otwartego, konsultacje psychiatryczne i neurologopedyczne, a także grupy podwórkowe i socjoterapeutyczne. Placówka prowadzi także grupy ogólnorozwojowe dla rodziców, dzieci i nastolatków.

Ośrodek przyjmuje pacjentów w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

4. Ośrodek Pomocy Społecznej

W zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim realizuje wiele zadań, m.in.:

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone dla mieszkańców w Nowym Dworze Mazowieckim osób psychicznie chorych, przede wszystkim nie posiadających wsparcia rodziny. Wymiar i zakres usług dostosowany jest do indywidualnie określanych potrzeb, stosownie jednak do możliwości Ośrodka.

Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi odbywa się w miejscu zamieszkania (tj. w mieszkaniu osoby chorej) i jego najbliższym otoczeniu. Usługi świadczone są od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰ - 16⁰⁰. Usługi najczęściej polegają na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych, wspólnym organizowaniu i spędzaniu czasu, korzystaniu z usług różnych instytucji, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy i wspieraniu w uzyskaniu zatrudnienia.

Celem świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest:

- poprawa jakości życia,
- utrzymanie stabilnego stanu zdrowia,
- unikanie powikłań związanych z przewlekłą chorobą,
- poprawa samopoczucia,
- zwiększenie samodzielności w wykonywaniu czynności domowych,
- mobilizowanie do większej aktywności fizycznej,
- zapobieganie izolacji społecznej,
- kontrola nad sprawowaniem opieki nad małoletnimi dziećmi,
- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych,
- motywowanie do systematycznego leczenia,
- asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, takich jak: kształtowanie nawyków związanych z higieną osobistą, dbaniem o wygląd, dbaniem o estetykę mieszkania,
- mobilizowanie do nawiązania i utrzymywania kontaktów rodzinnych i sąsiedzkich,
- wspólne organizowanie i spędzanie wolnego czasu,
- nauka planowania budżetu, asystowanie w ponoszeniu wydatków,
- kontrola wizyt lekarskich i systematycznego przyjmowania leków,
- pomoc w dotarciu na wizyty do lekarzy pierwszego kontaktu i specjalistów,
- interwencje kryzysowe w sytuacji pogorszenia stanu zdrowia,
- edukacja rodziny na temat sposobów radzenia sobie ze stresem i identyfikacji objawów nawrotu choroby oraz szybkiej interwencji,
- asystowanie pracownikom socjalnym podczas wizyt u klientów,
- wspólne omawianie problematycznych zagadnień dotyczących klientów.

5. Powiatowy Urząd Pracy

Aktywizacja zawodowa osób z chorobami psychicznymi stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy, gdyż w tej grupie problemy rehabilitacji zawodowej i integracji społecznej wzajemnie przenikają się. Grupa ta, zagrożona wykluczeniem społecznym, charakteryzuje się długotrwałym pozostawieniem w bierności zawodowej chociażby ze względu na obawy pracodawców przed zatrudnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim zajmuje się aktywizacją zawodową osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, zaliczanych do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym również osób z chorobami psychicznymi. Wobec tej grupy klientów stosowane są usługi i instrumenty rynku pracy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia

2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim realizuje poniżej wymienione zadania stosując wobec wszystkich zarejestrowanych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zasadę równości:

- 1) pośrednictwo pracy na rzecz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi poprzez organizowanie subsydiowanych miejsc pracy (m.in prace interwencyjne, roboty publiczne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy),
- 3) organizacja szkoleń i staży dla osób niepełnosprawnych w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 4) promocja samozatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanymi w PUP,
- 5) poradnictwo zawodowe na rzecz osób z niepełnosprawnościami w tym z tytułu zaburzeń psychicznych (porady indywidualne, poradnictwo grupowe)
- 6) aktywna współpraca z instytucjami w zakresie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Wspólnie z doradcą klienta opracowywane są Indywidualne Plany Działania, których celem jest doprowadzenie do podjęcia zatrudnienia. Ustalane są także działania do samodzielnej realizacji pobudzające i ukierunkowujące osoby poszukujące zatrudnienia do podjęcia świadomego wysiłku na rzecz zmiany swojej sytuacji życiowo-zawodowej. Zmiana ta dotyczyć może także kierunku przekwalifikowania zawodowego, które odbywa się na ścieżce edukacji szkolnej lub poprzez udział w szkoleniu zawodowym.

Lokalny rynek pracy charakteryzuje się brakiem zakładów pracy, czy spółdzielni socjalnych, które zainteresowane byłyby wykorzystaniem potencjału zawodowego tych osób z jednoczesnym uwzględnieniem ich ograniczeń zdrowotnych. Oznacza to, że na obecnym rynku pracy występuje niedostateczna liczba miejsc zapewniających dostosowanie do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym także osób chorych psychicznie.

6. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Dworze Mazowieckim

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Dworze Mazowieckim jest placówką publiczną prowadzącą działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. PP-P udziela pomocy dzieciom, uczniom, ich rodzicom i prawnym opiekunom, nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek oświatowych na terenie powiatu nowodworskiego w tym również Gminy Nowy Dwór Mazowiecki.

Podstawowe zadania PP-P realizuje w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym predyspozycji i uzdolnień, przyczyn niepowodzeń edukacyjnych, specyficznych trudności w uczeniu się,
- 2) wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi,
- 3) prowadzenie terapii dzieci i młodzieży w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz ich rodzin,
- 4) pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego,
- 5) pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży,
- 6) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom,
- 7) współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się, w tym ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I-III szkoły podstawowej,
- 8) współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz planów działań wspierających,

- 9) prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Dworze Mazowieckim działają zespoły orzekające, które wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

7. Warsztaty Terapii Zajęciowej TPD

Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki działają dwa Środowiskowe Ogniska Wychowawcze prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

Są to wyodrębnione organizacyjnie placówki stwarzające osobom niepełnosprawnym (również z zaburzeniami psychicznymi) niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Zadaniem środowiskowych ognisk wychowawczych jest rehabilitacja społeczna i zawodowa. Celem działania jest:

- ogólne usprawnianie;
- rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, w tym zaradności osobistej dzięki stosowaniu różnych technik terapii zajęciowej;
- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz rozwój innych umiejętności niezbędnych w życiu, a także poprawę kondycji fizycznej i psychicznej;
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy zawodowej na chronionym lub otwartym rynku pracy.
- Podstawową formą rehabilitacji jest terapia zajęciowa realizowana w pracowniach

Uczestnikiem WTZ może zostać osoba, która ukończyła 18 rok życia i posiada orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym wraz ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

8. Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Dworze Mazowieckim prowadzony jest przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej.

Swoją opieką obejmują osoby przewlekłe psychicznie chore, z upośledzeniem umysłowym, ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością sprzężoną. W ramach dziennego pobytu podopieczni wspólnie uczą się nowych umiejętności, trenują swoją kondycję, budują więzi i przyjaźnie oraz uczą się funkcjonowania w codziennym życiu.

Podstawową formą rehabilitacji jest terapia zajęciowa realizowana w 6 pracowniach:

- gastronomiczną: gdzie wspólnie przygotowują posiłki i uczą się samodzielności życiowej
- arteterapii: gdzie wspólnie rozbudzają i kształtują estetyczne postrzeganie świata
- majsterkowicza: gdzie wspólnie nabywają i rozwijają umiejętności techniczne
- multimedialną, gdzie wspólnie doskonalą wiedzę IT
- teatralno-artystyczną, gdzie poprzez kontakt z muzyką i sztuką tworzą inscenizacje
- rehabilitacyjną, gdzie wspólnie dbają o stan psychofizyczny

Uczestnikiem Środowiskowego Domu Samopomocy może zostać osoba, która ukończyła 18 rok życia i posiada orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym wraz ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

9. Zespół Placówek Edukacyjnych w Nowym Dworze Mazowieckim.

W Zespół Placówek Edukacyjnych w Nowym Dworze Mazowieckim tworzą dwie szkoły: Specjalna Szkoła Podstawowa im. Marii Grzegorzewskiej oraz Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

W placówce naukę pobierają uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz autyzmem, na wniosek rodzica oraz posiadający aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Nauka odbywa się w małych zespołach klasowych. Na zajęciach panuje atmosfera akceptacji i zrozumienia. Metody i formy pracy dostosowywane są przez nauczycieli do każdego ucznia indywidualnie.

Zespół Placówek Edukacyjnych prowadzi także zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, nauczanie indywidualne oraz zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i/lub autyzmem realizują tę samą podstawę programową, co uczniowie w normie intelektualnej, jednak na podstawie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego, który zawiera niezbędne dostosowania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym realizują podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, i znacznym. Realizowane przez nich zajęcia obowiązkowe to: funkcjonowanie osobiste i społeczne, zajęcia rozwijające komunikowanie się, zajęcia rozwijające kreatywność oraz wychowanie fizyczne.

W Szkole Przysposabiającej do Pracy uczniowie uczestniczą w zajęciach edukacyjnych: funkcjonowanie osobiste i społeczne, zajęcia rozwijające komunikowanie się, zajęcia kształtujące kreatywność, wychowanie fizyczne oraz przysposobienie do pracy. W obrębie przedmiotu "przysposobienie do pracy" zajęcia realizowane są w podziale na pracownie: gastronomiczną, cukierniczą, ogrodniczą, techniczną, biurową, dekoratorską i gospodarstwa domowego.

Na terenie placówki realizowane są zalecenia zawarte w orzeczeniach. Uczniowie uczestniczą w zajęciach z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęciach rewalidacyjnych. Zespół Placówek Edukacyjnych organizuje następujące zajęcia: logopedia, integracja sensoryczna, gimnastyka korekcyjna, trening umiejętności społecznych, zajęcia usprawniające ruchowo, zajęcia usprawniające mowę, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz inne zajęcia wyrównawcze oraz rozwijające zainteresowania uczniów.

Działania edukacyjne ukierunkowane są na zaspokajanie specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Są dostosowane do możliwości psychofizycznych uczniów i wspierają ich aktywność oraz uczestniczenie w różnych zajęciach, czynnościach. Przy ustalaniu kierunków pracy uwzględniane są: indywidualne tempo rozwoju, kompetencje komunikacyjne, zainteresowania, uzdolnienia i mocne strony ucznia. Celem jest maksymalny rozwój predyspozycji i możliwości uczniów, poprawa ich samodzielności i funkcjonowania w społeczeństwie.

Naczelną zasadą kadry pracującej z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych jest szacunek, akceptacja, indywidualizacja, wsparcie oraz troska o dobro, bezpieczeństwo i rozwój każdego ucznia.

10. Organizacje pozarządowe

Włączanie obywateli w rozwiązywanie istotnych dla społeczności problemów sprzyja edukacji obywatelskiej i generuje postawy prospołeczne. Organizacje pozarządowe przejmują wiele inicjatyw i wychodzą naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności. Docierają do osób potrzebujących i proponują konkretne rozwiązanie problemów. Zaznaczyć należy, że organizacje pozarządowe są ważnymi partnerami z punktu widzenia odpowiedzialności za zdrowie psychiczne, stanowią one istotny składnik współczesnego społeczeństwa obywatelskiego działając na rzecz zmian oraz prowadząc dialog w sprawie polityki zdrowotnej w tym obszarze.

Na terenie Miasta Nowy Dwór Mazowiecki działa wiele organizacji pozarządowych, które realizują zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną.

V. CELE, ZADANIA, EFEKTY PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA MIASTA NOWY DWÓR MAZOWIECKI NA LATA 2023-2028

Narodowy Program Zdrowia Psychicznego stanowi ogólne ramy dla Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028.

Uwzględniając założenia Programu, a także zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz zasoby w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi na obszarze objętym niniejszym Programem, jak również mając na celu ochronę zdrowia psychicznego oraz poprawę sytuacji osób cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych Miejski Zespół ustalił listę priorytetów w zakresie zdrowia psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028 oraz realizatorów poszczególnych działań. Przy ustalaniu priorytetów zostały również wzięte pod uwagę zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego.

Miejski Zespół uznał za priorytetowe działania w następujących obszarach:

Priorytet 1. - Zapobieganie najczęstszym problemom i zaburzeniom psychicznym wśród dzieci i młodzieży

Priorytet realizowany będzie przez organizację akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów psychicznych. Wśród poruszanych problemów uwzględnione będą: zaburzenia afektywne, w szczególności depresje, zaburzenia nerwicowe (w tym lękowe, związane ze stresem), zaburzenia behawioralne (m.in. odżywiania), zaburzenia związane z używaniem lub uzależnieniem od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona problemowi zapobiegania samobójstwom, jak również zagrożeniom dla rozwoju psychoseksualnego dzieci i młodzieży wynikającym z kontaktu z materiałami zawierającymi treści pornograficzne, uprzedmiotawiające i seksualne. Adresatami akcji informacyjno-edukacyjnych będą zarówno dzieci i młodzież, jak również ich rodzice, a także nauczyciele i wychowawcy.

Nadrzędnym celem realizacji niniejszego priorytetu jest promocja zdrowia psychicznego w zakresie kształcenia zdrowych nawyków i stylów radzenia sobie, rozwijania umiejętności komunikowania się i funkcjonowania w społeczności (rodzinnej, szkolnej, rówieśniczej), nazywania swoich emocji i rozwiązywania problemów.

W odniesieniu do osób ze środowiska dzieci i młodzieży (m.in. rodziców, opiekunów, nauczycieli) za cel przyjęto rozpowszechnienie wiedzy na temat zaburzeń i problemów psychicznych występujących u dzieci i młodzieży, ich objawów, sposobów uzyskiwania pomocy specjalistów, a także wykształcenie umiejętności komunikowania się i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizatorami ww. działań będą m.in.: placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne instytucje we współpracy z Miastem Nowy Dwór Mazowiecki.

Priorytet 2. Wczesna pomoc psychospołeczna jako element promocji zdrowia psychicznego

Istotnym elementem utrzymania zdrowia psychicznego jest udzielenie wczesnej pomocy specjalistycznej ludziom zagrożonym utratą zdrowia psychicznego, w szczególności tym, którzy znaleźli się w stanie kryzysu psychicznego. Sytuacja kryzysowa może zostać wywołana jednym lub kilkoma zdarzeniami występującymi w niewielkich odstępach czasu (wypadek komunikacyjny, śmierć bliskiej osoby, rozwód, problemy małżeńskie, rodzinne, choroba, uzależnienia, przemoc, itp.).

W ramach niniejszego priorytetu znajdują się działania informacyjne o dostępnych formach pomocy z zakresu poradnictwa psychospołecznego i interwencji kryzysowej (ośrodka interwencji kryzysowej), funkcjonującego na terenie Miasta Nowy Dwór Mazowiecki oraz zakresu oferowanych przez niego świadczeń.

Realizatorami ww. zadań będą m.in.: instytucje i organizacje odpowiedzialne za funkcjonowanie poradnictwa psychospołecznego oraz interwencji kryzysowej.

Priorytet

Priorytet 3. - Prowadzenie działań na rzecz grup społecznych, którym zagrażają zaburzenia psychiczne

Poszczególne grupy społeczne narażone są na zaburzenia psychiczne. Ludzie żyjący w biedzie, mniejszości etniczne, osoby samotne, seniorzy, bezdomni, osoby niepełnosprawne, osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi, rodziny i opiekunowie osób z zaburzeniami psychicznymi, ludzie którzy przechodzą życiowe zmiany (utrata pracy, rozwód, śmierć kogoś bliskiego) - są szczególnie zagrożeni zaburzeniami psychicznymi, mają trudności z integracją społeczną, trudniej im znaleźć pracę i częściej korzystają z zasiłków z opieki społecznej.

Ponadto gwałtowny wzrost populacji ludzi starzejących się oznacza zmianę struktury demograficznej społeczeństwa, przynosząc ze sobą zwiększone ryzyko zaburzeń psychicznych. Utrata zdrowia, zdolności poznawczych, funkcjonalnych, wiek, samotność, brak wsparcia społecznego zwiększa ryzyko depresji również u osób starszych.

Podejmowane będą działania mające na celu przybliżenie ww. grupom społecznym sposobów uzyskania pomocy specjalistów, a także wykształcenie w nich umiejętności komunikowania się i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizatorami zadania będą m.in.: instytucje i organizacje odpowiedzialne za funkcjonowanie poradnictwa psychospołecznego oraz interwencji kryzysowej, organizacje pozarządowe, a także inne instytucje we współpracy z Miastem Nowy Dwór Mazowiecki.

Priorytet 4. - Prowadzenie działań na rzecz dzieci i młodzieży, w ramach profilaktyki zdrowia psychicznego.

Opracowanie programu dodatkowego wsparcia i pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców z nowodworskich szkół i przedszkoli.

Realizacja działań określonych w ww. priorytetach zdrowia psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028 uzależniona jest od szerokiej współpracy na poziomie lokalnym wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych oraz profesjonalistów reprezentujących służbę zdrowia, pomoc społeczną, edukację, itp.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmiotami uczestniczącymi w realizacji programu są:

1. Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim.
3. Placówki oświatowe z terenu miasta Nowy Dwór Mazowiecki.
4. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Dworze Mazowieckim.
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Dworze Mazowieckim.
6. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim.
7. Komenda Powiatowa Policji w Nowym Dworze Mazowieckim.

Współrealizatorzy Programu:

- jednostki ratownicze: Policja, Ochotnicze Straże Pożarne,
- wolontariusze,
- organizacje pozarządowe.

V. FINANSOWANIE ZADAŃ

Głównym źródłem finansowania programu będą środki budżetu gminy będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim, przeznaczone na realizację działań wyszczególnionych w programie. Dodatkowo niektóre działania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego będą realizowane ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowy Dwór

Mazowiecki. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskuje z budżetu wojewody środki finansowe na organizację pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w Nowym Dworze Mazowieckim jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

W zawiązku z licznymi programami wspierającymi będą pozyskiwane środki finansowe z funduszy zewnętrznych.

VI. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki jako podmiot współrealizujący Narodowy Program Zdrowia zobowiązane zostało do przedkładania niżej wymienionym podmiotom rocznych sprawozdań z realizacji zadań wynikających z ww. programów.

1. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym informację o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego należy przekazać do dnia 31 marca każdego roku do właściwego wojewody.
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie rocznej informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego określa wzór tego sprawozdania z podziałem na cele operacyjne. Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia to: promocja zdrowia psychicznego oraz zapobieganie zachowaniom samobójczym.

VII. PODSUMOWANIE

Głównym założeniem działań przyjętych do realizacji w ramach Programu jest umożliwienie jego adresatom zwiększenia kontroli nad zdrowiem psychicznym oraz jego polepszenie i podniesienie jakości życia. Odbywać się to będzie poprzez podnoszenie poziomu wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie korzystnego zachowania i stylów życia, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i postaw zapobiegających ich powstawaniu, przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób cierpiących na zaburzenia psychiczne oraz zapewnienie dostępu do poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2023-2028 ma na celu zadbanie o dobrostan psychiczny mieszkańców naszego miasta. Określa on listę celów, zadań do realizacji, oczekiwanych efektów oraz realizatorów Programu.